

Տ. ՄԻՔԱՅԵԼ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՃԱՊԱՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ՊԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՍԱՏՈՒՑՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(28 մայիսի 2023 թ.)

Սիրելիներ, Սուրբ Հովհան Ոսկեբերան Հայրապետի հոգեպարար, սքանչելի եւ սուրբ Երրորդության բոլոր երեք անձերին ուղղված հոյակապ աղոթքների ընթերցումից հետո, երբ լիովին բացահայտվեց ամբողջ աստվածգիտությունը Երրորդության եւ մեկ աստվածության, փորձենք կարդալ շարականագրի խոսքերով, շարունակել մեր մտածումները այսօրվա տոնի շուրջ:

Սուրբ Ներսես Շնորհալին պարզ ու անպաճույճ խոսքերով նկարագրում է այսօրվա իրադարձությունը երեք փուլերով: Ասում է. առաքյալները ըմպեցին կենդանի հուրը, եւ Ավետարանում ընթերցում ենք, տեսնում ենք, թե ինչպես ուղիղ 1990 տարի առաջ Երուսաղեմում այս օրերին իջավ երկնքից Սուրբ Հոգին հրեղեն լեզուներով, եւ առաքյալները, ըստ շարականի հեղինակի, ըմպեցին այդ լեզուները եւ ստացան բազմատեսակ եւ բազմապիսի շնորհներ: Շնորհները եւ՝ Ավետարանում եւ՝ Ավետարանից դուրս մենք տեսնում ենք, հմայվում ենք, ցանկանում ենք երբեմն ունենալ, երբեմն խուսափում ենք, բայց բոլորս էլ, գուցե հասկանում ենք, թե այն, ինչ որ բնական չէ, ինչ որ սովորական չէ, դա արթմնի չէ, եւ կա մարդու մոտ, նշանակում է, թե շնորհ է, որ նշանակում է, թե ստացված է, եւ ահա առաքյալները ստացան կենդանի հուրը, շնորհներ ստացան, եւ ասում է՝ սկսեցին խոսել բոլոր լեզուներով, որոնք այն ժամանակ հայտնի էին: Եւ կատարվեց Հովել մարգարեի կանխատեսումը, որ Սուրբ Հոգին պետք է իջնի որդիների եւ դուստրերի վրա եւ պիտի խոսեն տարբեր լեզուներով: Եւ, ահավասիկ, այդ անուս մարդիկ, որոնցից ոչ մեկը ուսում ստացած չէր, սկսեցին գերազանցապես եւ վայելուչ կերպով խոսել տարբեր լեզուներով:

Պետրոս սկսեց բարբառել լատիներեն, Փիլիպոսը՝ արաբերեն, Հովհաննեսը՝ հունարեն, եթովպերեն սկսեցին խոսել առաքյալներից ոմանք, իսկ մեր առաքյալներից Բարդուղիմեոսը պարսկերեն սկսեց բարբառել

եւ, ինչպէս Ներսէս Լամբրոնացին է ասում, տգետ համարված Թադեոսը սկսեց վայելուչ կերպով խոսել Մեծ Հայքի բարբառով՝ հայերենով:

Եւ ուրեմն, ստացան այս շնորհները եւ ճշմարիտ աստվածնաշունթյունը ունեցան եւ փառաբանեցին Սուրբ Երրորդությանը, որ այդ օրը հայտնվեց իր ամբողջական փառքով, ամբողջական զորությամբ եւ ամբողջական հայտնությամբ: Դրա համար շատ ուրիշ եկեղեցիներ այսօրվա տոնը անվանում են ոչ թէ Հոգեգալուստ, այլ տոն Սուրբ Երրորդության, որովհետեւ այսօր բոլորի աչքի առաջ եւ առաքյալների միջոցով հայտնվեց ճշմարիտ աստվածութիւնը իբրեւ Սուրբ Երրորդութիւն:

Բայց շարականագիրը ներկայացնում է երկրորդ փուլը, ասում է. «Եւ ընթացեալ ագուցին տիեզերաց», եւ գնալով ըմպեցին տիեզերքի բոլոր շնորհներից, իրենց չպահեցին, իրենց սեփականը չհամարեցին, այլ կիսեցին այդ շնորհները ամբողջ տիեզերքի հետ, եւ, ընդ որում, իրենք գնացին, ոչ ոք իրենց չհրավիրեց, ինչպէս որ Հայաստան աշխարհ հրավերով չեկավ Թադեոսը, այլ եկավ քարոզելու եւ ճշմարիտ աստվածնաշունթյանը ծանոթացնելու: Սա կարեւորագույն պայման է շնորհների առկայության, որովհետեւ, եթէ որեւիցե մեկը հավակնում է շնորհ ունենալ եւ այդ շնորհը սեփականացնում է, դառնում է այդ շնորհի տերը իր ըմբռնողությամբ, նա շնորհալի չէ:

Շնորհին ծառայում են, ոչ թէ շնորհին տիրում, եւ, ահավասիկ, առաքյալները ցույց տվեցին շնորհալի լինելու իրական ճանապարհը: Եւ այդ շնորհները կիսելու, փոխանցելու, ուրիշներին տալու, նույնիսկ նահատակության ճանապարհով ուրիշներին տալու ընթացքի մեջ մտան առաքյալները եւ գնացին աշխարհի բոլոր կողմերը՝ այդ շնորհը փոխանցելու, այլ խոսքով՝ ծառայելու այն շնորհներին, որ իրենք ստացան: Եւ դրա համար, ինչպէս տեսանք աղոթքի մեջ շատ գեղեցիկ զուգահեռ տարավ Հովհան Ոսկեբերան հայրապետը ասելով, որ ինչպէս Բաբելոնի աշտարակաշինության ժամանակ լեզվախոսութիւնը պատճառ դարձավ մարդկանց ցրվելու, որովհետեւ Բաբելոնում Աստված տվեց բազմազան լեզուներ, որպեսզի չկարողանան այդ իրենց անբարտապան ընթացքի մեջ մնան եւ ցրվեցին աշխարհի բոլոր կողմերում, միմյանց չհասկանալու պատճառով: Իսկ այսօր, Հոգեգալստյան այս տոնին առաքյալները լեզուներ խոսեցին, որպեսզի ողջ տիեզերքը միացնեն ճշմարիտ աստվածնաշունթյան, ճշմարիտ հարության, Տիրոջ մականի ներքո եւ, ահավասիկ, ինչպէս ասացի, 1990 տարի է, ինչ շարունակվում է այս թագավորութիւն-

ներ, Սուրբ Հոգու թագավորությունը, շնորհի թագավորությունը, շնորհի իշխանությունը:

Ոմանք կարող են նկատել, ոմանք՝ ոչ, ոմանք կարող են համաձայնվել, ոմանք՝ ոչ, սակայն ուրիշ ինչ նմանօրինակ պատմական իրադարձություն գիտենք, որի առթիվ կարող ենք հավաքվել եւ տոնել 2000 տարի անց, որովհետեւ իրոք այսօր Բաբելոնի աշտարակաշինությունը շրջվեց աստվածային սիրո արտահայտության եւ մարդկային միություն եւ համերաշխության, որովհետեւ հոգեդարձը տեղի չունեցավ, ինչպես շատ հաճախ մենք ասում ենք, տեղի չունեցավ պարզապես Աստծու մեծագործությունը ցույց տալու համար, թե Աստված ինչպիսի հրաշքներ կարող է կատարել, այլ տեղի ունեցավ մեզ համար, մեզ դեպի միություն, սեր եւ համերաշխություն առաջնորդելու համար եւ այսօր եւս, առաքյալներից օրինակ վերցնելու, մեր ունեցած շնորհները աշխարհի հետ բաժանելու, միմյանց հետ մեր մերձավորներին եւ հեռավորներին բաժանելու, այլ կերպ ասած, այդ շնորհին ծառայելու եւ ոչ թե շնորհին տիրելու համար:

Եւ երրորդ փուլը դարձյալ շարականագրի անպաճույճ խոսքերով ներկայացվում է, ասելով. եւ ովքեր, որ ըմպեցին, կենդանացան, եւ՝ առաքյալները եւ՝ իրենց հաջորդները, բոլոր նրանք ովքեր Սուրբ Հոգու աղբյուրից ըմպեցին, կենդանացան եւ կատարվեց մեր Տիրոջ այն խոստումը, որ ասաց. պիտի ապրենք, եթե նույնիսկ մեռնենք, որովհետեւ Ես ձեզ կյանք եմ տալիս, եւ այդ կյանքը այնպիսի կյանք է, որ նույնիսկ, եթե մեռնեք, շարունակելու եք ապրել: Եւ այդ Սուրբ Հոգու շնորհներով, Սուրբ Հոգու կենդանի ներկայությունը մեր մեջ ունենալով, ահավասիկ, մենք երկու հազար տարի առաջ դարձյալ հավատում էինք, որ այն պիտի կենդանություն ունենա եւ նույնիսկ, եթե մեռնենք, շարունակելու ենք ապրել:

Եւ ուրեմն, ինչ է այս շարականագրի մտքի բուն իմաստը. ստանալ, բաշխել եւ ապրել, լինել կենդանի, կենդանի ոչ միայն միմյանց համար, այլ նաեւ Աստծու համար, Աստծու համար մնայուն կերպով, որպեսզի մեռելների մեջ չփնտրենք Աստծուն, այլ ողջերի մեջ եւ, ուրեմն, այսօրվա տոնի խորհուրդը գալիս է մեզ մղելու այս երեք կարեւոր հանգրվանների, ստանալ, չխուսափել, շնորհը կարող է մարդուն հպարտացնել, բայց շնորհին ծառայել է պետք եւ ոչ թե այդ շնորհին տիրել:

Ուրեմն, ստանալ, փորձեք սիրելիներ, խնդրել Տիրոջը ստանալ այն շնորհը, որը ձեզ տրված է, եւ վստահաբար բոլորդ ունեք շնորհներ, բայց

երբեմն կիսելու դժվարություն ունեք եւ, ուրեմն, երկրորդ հանգրվանը կարեւորագոյնն է, փոխանցել, բաժանել, չսեփականացնել, ծառայել եւ արդյունքում կյանք ունենալ:

Ահա վասիկ, այսօր տոնում ենք մենք այն տոնը, որը մեզ այսքան դարեր՝ 2000 ամյակ, կյանք է շնորհել, ապրելու մղում է տալիս, կյանքին իմաստ եւ բովանդակություն է հաղորդում, եւ մենք կարծում ենք, դրանում համոզված լինելով, որ առաքելություն ունենք այս աշխարհում, ոչ թե պատահականության արդյունք է իբրեւ ծնվում, այլ Աստծու նախախնամության արդյունք ենք՝ իբրեւ առաքելություն եւ սա առավել եւս շեշտվում է եւ որ, ահա վասիկ, այսօր աստվածային նախախնամությամբ Հոգեգալստյան տոնը զուգադիպել է մայիսի 28-ի, մեր առաջին հանրապետության հռչակման 105 ամյակին: 1990 տարի եւ 105 տարի, եւ, այո, պետականությունը, պետականության գոյությունը, պետականության պաշտպանությունը եւ պետականության առկայությունը եւս նույնպես շնորհ է, որ տրված է Աստծու կողմից:

Եւ երբ որ մեր պատմությունը քննում ենք եւ հասնում ենք մինչեւ 1918 թվական, տեսնում ենք, որ կարծես թե ոչ մի հնարավորություն չունեինք պետականություն ստեղծել, բայց պետականությունը տրվեց մեզ ի վերուստ: Տրվեց մեզ եկեղեցու նախանձախնդիր կեցվածքով, նախանձախնդիր կեցվածքի շնորհիվ ստացանք այդ պետականությունը՝ իբրեւ շնորհ 1918 թ. մայիսի 28-ին: Եւ մեզ ինչ է պետք. ստանալ այդ շնորհը եւ այդ շնորհը բաշխել հայ ժողովրդի բոլոր զավակներին, միանալ այդ շնորհով եւ այդ շնորհով կյանք ունենալ: Չտիրել այդ շնորհին, չշահագործել այդ շնորհը, չծառայեցնել այդ շնորհը մեր սեփական ցանկություններին, նպատակներին, մեր կամքին, շուկայական հարաբերություններին, այլ ծառայել այդ շնորհին, պետականության գաղափարի շնորհին, որ Աստված տվեց մեզ: Որովհետեւ աշխարհում, ինչպես ասում է Ավետարանը, բոլոր պետությունները եւ տերությունները իր կամքով են:

Եւ, ուրեմն, 1918 թ. այդ հնարավորությունը Սուրբ Հոգին եւս մեկ անգամ տվեց մեզ, իբրեւ շնորհ, իբրեւ պարգեւ, իբրեւ նվեր եւ ասաց, ահա վասիկ, վերցրեք եւ ծառայեցեք այդ շնորհին եւ մեծացրեք այդ շնորհը, բազմացրեք այդ շնորհը եւ կենդանություն ունեցեք: Բայց մենք, կարծես թե, այլ ճանապարհ ընտրեցինք եւ շարունակում ենք առ այսօր, մենք ուզում ենք տիրել այդ շնորհին, օգտագործել այդ շնորհը, օգտվել այդ շնորհից, ստանալ, բայց դարձյալ Ավետարանն ասում է. ով տալիս է, նա

էլ ստանում է, որովհետեւ, մանավանդ, լավ է տալը, քան ստանալը եւ, եթե մենք 105 տարվա ընթացքում իբրեւ ժողովուրդ եւ իբրեւ հասարակություն այս եկեղեցագիտական մոտեցումով, այս աստվածաբանական մոտեցումով մոտենայինք մեր պետականությանը, մենք այսօր կունենայինք հզոր, երջանիկ, հոգեւոր Հայաստան, որտեղ մեր ղեկավարները կլինեին ոչ թե ժամանակավոր պաշտոնյաներ, այլ մեր ղեկավարը կլիներ Ինքը՝ Տերը, Քրիստոս, Սուրբ Հոգին իբրեւ ներշնչող եւ Հայր Աստված իբրեւ պահապան:

Դրա համար, դարձյալ վերադառնալով եւ կրկնելով մեր այն ասածները, որ ասում ենք միշտ եկեղեցու բեմից բոլոր եկեղեցականների շուրթերով, մեր ապրելը ծառայություն է եւ, երբ ունենք ավելի շատ տալու, ուրեմն ավելի շատ պիտի ծառայենք: Առաքյալները կարող էին երջանկանալ իրենց ունեցածով եւ երջանիկ ապրել իրենց կյանքի մնացած մասը՝ օգտվելով իրենց ստացած շնորհներից, կարող էին նույնիսկ, վաճառքի հանել այդ շնորհները, որովհետեւ այդ գալթակղությունները եղան, ինչպես որ մոտեցավ Հորը եւ ասաց. ձեզ վճարեմ եւ տվեք ինձ այդ շնորհները, եւ մերժվեց, որովհետեւ շնորհները՝ ձրի ստացված, պիտի փոխանցվեն ձրի եւ, ուրեմն, առաքյալները, ինչպես այդ շնորհների հետ վերաբերվեցին, նույնպես մենք՝ իբրեւ հավաքականություն, իբրեւ ժողովուրդ մեզ տրված հնարավորությունների եւ շնորհների հետ այդպես պիտի վերաբերվենք՝ ծառայելով այդ շնորհին: Եւ, ահավասիկ, այսօր երկու կարեւորագույն իրադարձություններ զուգադիպել են, վերջին 70 տարվա մեջ առաջին անգամ Հոգեգալուստը համընկել է մայիսի 28-ի հետ եւ, ահավասիկ, մեր ուշադրությունը մեր հանրապետության համար այս ծանր եւ վճռական պահին Աստված բեւեռում եւ սեւեռում է այս համերաշխ գոյակցության վրա՝ մարմին եւ հոգի, չենք կարող առանց հոգու մարմնին կենդանություն տալ եւ չենք էլ կարող մարմինը մոռանալ եւ միայն հոգով ընթանալ:

Ահավասիկ, ազգի մարմինը եւ հոգին ինչով են արտահայտվում, արտահայտվում են պետականության եւ եկեղեցու միջոցով: Մարմինը՝ իբրեւ պետականություն, իբրեւ հանրապետություն հայոց եւ հոգին՝ իբրեւ եկեղեցի Հայաստանյայց: Այս երկուսի համերաշխ միության մեջ պիտի լինի հայ ժողովրդի եւ հայ պետականության եւ հայ մտքի եւ հայ հոգու ապագան, եւ հոգին առավել է, քան մարմինը, ասում է Ավետարանը: Ուրեմն մեր պետականությունը պետք է մենք ողողենք հոգեւոր երեւույթ-

ներով, հոգեւոր առուններով պետք է ոռոգենք մեր պետականությունը, մեր պետականության անդաստանը, որպեսզի այն լինի արգասաբեր, պտղալից, ինչպես ձիթենին: Բայց, ոչ երբեք առանձին, մեկուսի, ամեն մեկն իր համար՝ պետականությունը իր շնորհը պահելով իրեն, եկեղեցին իր շնորհը՝ իրեն: Մենք ամեն մեկս այդ շնորհները պետք է փոխանցենք միմյանց:

Եկեղեցին նույնպես այսօրվա տոնի խորհրդով մեծագույն նվեր է մեզ, մեծագույն շնորհ է մեզ, որովհետեւ այսօր ծնվեց խորհրդի մեջ, իրականության մեջ հայ եկեղեցին, որովհետեւ այսօր սկսվեց Քրիստոսի փառաբանությունը, Երրորդության փառաբանությունը հայոց լեզվով Թադեոսի շուրթերով դեռ հեռավոր Երուսաղեմում, այսօր ծնվեց հայ եկեղեցին:

Նւ ուրեմն, հայ եկեղեցին նույնպես շնորհ է եւ առավել մեծ շնորհ է, եւ ուրեմն այս շնորհին պետք է մեզ ծառայել, չհակադրել միմյանց, այլ ծառայել եւ չփորձել սրան կամ նրան առավելություն տալ: Զի կարող պետությունը ավելի բարձր լինել, քան եկեղեցին, եթե այն եկեղեցիով շաղախված չէ: Շենքը կբարձրանա, եթե իր քարերի մեջ եկեղեցու շաղախն է, այլապես այդ շենքը փուլ է գալու, եթե որեւէ մեկը հայտարարում է, թե պետությունը ավելի բարձր է, քան եկեղեցին, մոլորության մեջ է: Շենքը կարող է բարձրանալ, եւ մենք էլ առավել ուզում ենք, որ շենքը առավել բարձրանա, բայց շենքը կարող է բարձրանալ միայն եկեղեցու միջոցով, եկեղեցու շնորհով, եկեղեցու հետ: Նւ ուրեմն, այսօրվա պատգամը Աստծուց մեզ տրված այս գեղեցիկ զուգադիպումով գալիս է մեզ մեկ անգամ եւ ընդմիշտ եւ գուցե վերջին անգամ մեզ զգուշացնելու, հորդորելու, պատգամելու եւ հրամայելու՝ եղեք ուշադիր, ձեր շնորհներին ծառայեցեք եւ այդ ծառայությամբ բարձրացրեք եւ այդ ծառայությանմբ հզորացրեք մեր երկիրը, մեր Հայաստան աշխարհը, մեր եկեղեցին, որպեսզի երկուսն էլ լինեն առողջ, կենսունակ, կենդանի, խմենք Սուրբ Հոգու աղբյուրից եւ ապրենք եւ կենդանի լինենք եւ կենդանություն սփռենք մեր շուրջը այժմ եւ հավիտյանս հավիտենից ամեն:

